СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 230. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 3. жовтня, 1925.

VOL. XXXIII. No. 230. Jersey City, N. J. Saturday, October 3. 1925. THREE CENTS

Невдача американсько-французьких переговорів.

ВАШИНГТОН, 1. жовтня. — Переговори межи представниками Америки й Франції за сплату французьких воєнних довгів покінчилися нині майже повною невдачею.

Нині рано відбули американські представники наради з президентом Кулиджом у справі послідної французької пропозиції. Конференція рішила відкинути пропозицію Франції, а місто сього предложила Франції свою пропозицію, після котрої теперішна конференція не має рішати справи сплати французьких довгів остаточно, але, полишаючи вирівнанне повної суми довгу на пізнійше, має вдоволитися лишень тимчасовим вирішеннєм, після котрого Франція малаби через пять найблизчих літ платити проценти від свого довгу. Сей процент мавби виносити 40 міліонів долярів у рік, що рівнається одному процентови від суми довгу, як її обчисляють Американці.

У відповідь на сю пропозицію Злучених Держав французька делеґація заявила, що вона від себе приймає сю пропозицію з тим, що вона має бути потверджена французьким парляментом і урядом. Очевидна річ, з американської сторони сей тимчасовий договір має бути затверджений конґресом.

Французька делеґація заявляє, що вона сейчас вертає домів.

НЕ МОЖУТЬ ПІДНЯТИ З МОРСЬКОГО ДНА ЗАТОПЛЕНОЇ СУБМАРИНИ.

НЮ ЛОНДОН, Конетикат, 1. жовтня. — Морські филі вспокоїлися нині на стільки, що кренові кораблі Монарк і Сенчурі могли виїхати на океан пробувати добути кренами затоплену воєнну підводну лодку. Проби сих кораблів показалися безуспішними; субмарина навіть не рушилася на цаль під напором машин, які разом можуть підняти 350 тон. З того командант ратункової акції прийшов до переконання, що затоплена лодка бусить бути наповнена водою, і він приказав нурцям вивертіти діру в сталевім боці субмарини. Коли нурці се зробили, вони справді переконалися, що субмарина вся наповнена водою. Тепер уже не підлягає сумнівови, що всі моряки субмарини втопилися в воді, що рунула в субмарину підчас зударення. Догадуються, що всі моряки згинули сейчас.

ЗРІСТ ВАРТОСТИ ЗЕМЕЛЬНИХ ПОСІЛОСТИЙ.

НЮ ЙОРК, 1. жовтня. — Податковий уряд обраховує, що за один минувший рік вартість земельних посілостий в місті Ню Йорку підросла о два біліони долярів. Виносить вона тепер понад 17 біліонів долярів.

ЗАСУДЖЕНИЙ НА ДОСМЕРТНУ ВЯЗНИЦЮ ЗА ГРАБІЖ.

КЕЙМБРИДЖ, Месечузетс, 1. жовтня. — Стейтовий суд засудив Джана Алена на досмертну вязницю за те, що він брав з оружем у руці участь в нападі на касієра одної фабрики, як сей переносив гроші на виплату для робітників.

В історії сього стейту случився подібний строгий присуд лишень раз. Було се 15 літ тому. Сим разом суд взяв під увагу факт, що обжалований був обжалований за два подібні напади.

ОГРАБИЛИ НА ТРИ ЧВЕРТИ МІЛІОНА.

НЮ ЙОРК, 1. жовтня. — Невислідженi досі злодії зайшли до готелю Пляза, до мешкання пані Донеґю, дочки покійного Вулверта, звісного основателя пять і десять-центових склепів, та обрабували її з діяментів на 750 тися долярів.

ПРОДАЮТЬ ГОҐ АЙЛЕНД.

ВАШИНГТОН, 1. жовтня. — Від часу, як уряд оголосив ліцитацію на Гоґ Айленд, на котрому находяться звісні в воєнні часи варстати будови кораблів, уряд дістав 8 оферт. Найбільше гроша предкладає урядови Рут-Картер Ко. з Ню Йорку, котра готова дати за сей остров півчверта міліона долярів.

СЛІДСТВО НАД ВОЗДУШНОЮ КАТАСТРОФОЮ.

ЛЕЙКГЕРСТ, Ню Джерзі, 1. жовтня. — Капітан Гайнен, будівничий корабля Шенандо, станув знова яко свідок на зізнання перед комісією, яка розсліджує причини катастрофи Шенандо. Комісія хотіла сим разом знати докладно імена членів залоги корабля, про котрих свідок заявив, що вони йому оповіли, чому Шенандо розбився. Гайнен подав імена членів залоги, але сі перечуть, що вони говорили щось подібного Гайненови.

ОБМІРКОВУЮТЬ ЦЕРКОВНУ КАМПАНІЮ ПРОТИ ЧУДЕСНИХ ЛІЧЕНЬ.

НЮ ЙОРК, 1. жовтня. — Ґрупа церковників з епископальної церкви збирається переперти на зїзді сеї церкви, що має незадовго відбутися в місті Ню Орлінс, ухвалу, яка зобовязує сю церкву виступати проти віри в чудесні лічення як обману. На їх думку, всякий, що каже, що він лічить чудом, є обманцем, котрий каже, що Бог слухає кождого його приказу.

„ЕВРОПА ХОРА".

НЮ ЙОРК, 1. жовтня. — Віктор Берґер, одинокий соціялістичний конґресмен в американськім конґресі, вертаючи з Европи говорив з ґазетярами про положеннє Европи та представляв його в найчорнійших красках. Ґоворив він, що Европа хора, що поступ від війни зроблено лишень дуже малий, та що плян Доса може принести лишень тимчасову облекшу. Він заявив, що Німеччина хора через величезні воєнні відшкодовання, які її приходиться платити, а Франція через величезні видатки на удержанне великої армії.

ФАРМЕР ВИОРАВ СТАРІ ГРОШІ.

ВАШИНГТОН, Ню Джерзі, 1. жовтня. — Фармер Джордж Ґолієр виорав підчас осінного орання свого поля горшок, повний старих грошій. З дати грошій видно, що привезли сі гроші англійські кольоністи в 18-ім віці.

СТАРІ ВИННІ ЗА ДЕМОРАЛІЗАЦІЮ МОЛОДИХ.

Др. Д. Пікет, пастор з Вашингтону, виголосив 10-вересня проповідь в Сен Луїс, Мо., яка заставила думати його слухачів. Пастор ні менше ні більше, а став в обороні здеморалізованої молодіжи і весь тягар відвічальности за деморалізацію кинув на родичів і старших людей. Між иншим пастор сказав:

„Неприличні молодечі танці се твори лисих учителів танцю. Згіршаючі драматичні твори пишуть і виставляють не молодики, але старші, досвідчені люде. Кінотеатральні деморалізуючі образці, се також робота старших людей, які ради гроша допускаються самі гірш чим кримінального злочину. Масні новелі, що розбуджують звірські пристрасти у молодіжі і наповняють її, ум всякими очайдушними вчинками кримінальників — се також діло старших людей. На тім ще не кінець. В нинішних часах молодіж має більше гроша, чим колинебудь передтим. Молодик нині се тесаме, що великий автомобіль з сильним мотором. Радіофон приносить йому „джез" аж до хати, а родичі нині більше неуважні чим колинебудь і попускають діточим забаганкам. Батько грає ґолф, а мати висиджується по „парльорах краси", де її кучерявлять волосся. Такий нинішний стан, отже чого винувати нерозумну молодь за вчинки, яких причиною є лише старші люде і батьки?"

ЧОРНИЙ ЖЕНИХ.

Пять літ тому до Канади прибула з Данії Ема Гондер, одначе не пощастилося їй віддатися. Около рік тому навязала кореспонденцію з якимсь жeнихом у Такомі, Ваш. По році рішила поїхати туди, аби стати під вінець. Дня 17. вересня Гондер приїхала до Венкувера, одначе на її превелике здивовання зустрінув її там не білий, але чорний як вуголь Емос Джексон. Він був тим женихом, що писав до неї листи через цілий рік і приобіцяв з нею женитися. Одначе був хитрий на стільки, що не післав їй своєї фотоґрафії.

По довшій намові Гондер пішла з Неґром до суду взяти позволення на шлюб, одначе реґістрар, почувши цілу історію, відмовився дати їм позволення. Гондер рішила вернутися до Бріркрест, Саск. і ждати нового жениха. Зелізнича компанія дала їй на поворот тикет за знижену ціну.

КІТ ВРАТУВАВ РОДИНУ З ОГНЮ.

В понеділок, 14. вересня, около 3 години досвіта, в хаті Івана Ника на Елмвуд (передмістя Вінніпеґу) почав мявкати кіт; мявкання було таке сильне, що Ник пробудився і занюхав дим. Хата була в полуміни і він ледви мав час втечи з хати вікном враз з жінкою і дитиною. Огонь знищив хату до тла.

ТАЄМНИЧЕ ПІРВАННЯ КОМУНІСТИЧНОГО ДІЯЧА.

Часописи подають, що в Полоцьку пірвали якісь невідомі справники в таєничий спосіб члена Виконавчого Комітету Білоруської Комуністичної партії Александра Совдова. Пірвання відбулося в білий день.

КІЛЬКАСОТ СТРАЙКЕРІВ ЗАСУДЖЕНО НА АРЕШТ.

Депеша з Мелборн, Австралія, з 19. вересня подає, що поліційні судді засудили там протягом тижня кількасот страйкерів-моряків, на короткий арешт. 18. вересня судді відложили дальші засуди страйкуючих моряків задля браку місця у вязницях. В політичних кругах говорять, що в Австралії відбудуться вибори до парляменту мабуть 14. жовтня. У виборах питання про неурядовий страйк британських моряків відіграє важну ролю.

НЕПОПЛАТНА ЧЕМНІСТЬ.

В місті Бруклин, коло Ню Йорку, детективови Ваґови лучилося 17. вересня щастя. Ваґ ішов улицею, передумуючи, де-б-то зловити двох вломників, Виґіна і Годсона. Хідник був мокрий і задуманий детектив посовгнувся та упав. До нього прискочило двох людей, які підняли його. Та яке-ж було здивовання Ваґа, коли пізнав в них вломників. „Хлопці, — сказав, — не хочу бути поганим супроти вас, ае мусите пійти зі мною, бо ви оскаржені о вломи". По зложенню 1000 дол. кавції випущено арештованих до розправи.

ПЕРЛИ В МОГИЛІ.

В стейті Огайо, недалеко Бенбридж почали розкопувати минувшого тижня могили, в котрих — після археольоґічних дослідів — малиб бути похоронені старинні мешканці Огайо. Дня 10. вересня розкопано одну з могил, в котрій відкрито дім, а в домі тисячі перел, з котрих богато є більшої величини. Кромі того в могилі відкрито чотирох людей і з прикрас, які вони мали на собі, здогадуються, що вони мусіли бути королівського походження. На черепах двох мерців були мідяні шоломи, а попри них ріжні орнаменти. Розкопи инших могил провадиться дальше.

ЛІТАКИ ҐРАЮТЬ РОЛЮ У ВИБОРАХ.

Підчас, надходячих виборів до Оттави (Канада) запряжеться до роботи також і літаки, як повідомляють урядові круги. В манітобськім виборчім окрузі Спрінґфілд виборчий комісар вислав літаком 19. вересня свого заступника, щоби розкинув виборчі прокламації та іменував урядників для ревізії виборчих ліст. Літака ужито тому, що з деякими околицями нема прямого і скорого получення. Для скорости літаком будуть привозити також виборчі урни до виборчого центра. Сим робом мож буде знати вислід голосовання значно скорше.

ЕСПАНЕЦЬ ПРОТИ ЕСПАНЦІВ.

Депеша з Парижа повідомляє, що головним шефом штабу Абд-ель-Кріма в Африці, який боронить свого краю перед поневоленням Фрацузів і Еспанців, є еспанський майор, який сим способом старається помстити за заподіяну йому кривду. Пів року тому майор був шефом еспанського бюра цензури. Його обжаловано о якийсь злочин і заарештовано. Майорови вдалося втечи до армії Ріфів, на чолі котрої стоїть Абд-ель-Крім.

СОН ВИЯВИВ МЕРТВЕ ТІЛО В ГНОЇВЦІ.

В місцевости Стокголм, Каліфорнія, минувшого грудня пропала чотиролітна дівчинка Ленора Аґімер. В якийсь час пізнійше вітчим Замора і мати дівчинки сказали, що вона померла в шпитали і на сім скінчилися сусідські підозріння. Замори покинули околицю і виїхали в незвісні сторони.

Дня 18. вересня А. Делмутови, мешканцеви Стокголму, приснилося, що дівчину похоронено в гноївці. Делмут повідомив про се власти, і відтак враз з трома приятелями почав копати в тім місци, яке йому приснилося. Вкоротці натрафили на деревляну домовину, в котрій знайшли тіло дівчинки.

АМЕРИКА ПЕРЕВИСШАЄ ІТАЛІЮ В ПРОДУКЦІЇ МАКАРАНУ.

Італійські часописи приносять вістку, що Італії грозить утрата привілею, яким втішалася багато століть. Йде тут про славні італійські „макарони". Бо ось із звіту американської торговельної палати виходить, що в 1924 р. Америка вивезла значно більше макарану, як Італія. Люде, які видно не мають нiщо поважніщого до діла, обчислюють, що Америка вивезла макарану на 1,700,000-000 км. довжини, колиб його поукладати по порядку на здовж. А яку планету можна би досягнути тими кільометрами макарану, покищо, італійські астрономи не кажуть.

МОҐУЧІ ГРОШІ.

Шікаґовський суд засудив був на рік вязниці Гарія Дроґена, міліонера-бутлеґера, за зневагу суду. Вісти з минувшого тижня подають, що приятелі Дроґена, і другі торговці горівкою, зібрали 60,000 долярів на се, аби його освободити з вязниці.

Дроґенови у вязниці не зле поводиться. Він підплачував вязничих сторожів, аби пускали його на нічні забави в кабаретах. Завідатель вязниці годився на се і висилав з ним сторожів, які над ранком приводили Дроґена до келії. Оноді оден репортер хотів мати розмову з Дроґеном про всі ті нічні проґульки. Дроґен не відповів, але розбив репортерови ніс. Справу збірки 60,000 дол. на освободження Дроґена буде розглядати суд при кінци сего місяця.

„Шікаґо Гералд" пише на основі репортерських звісток, що Дроґен за сі гроші мав купити собі привілей провадити торговлю алькоголем в вязниці.

ІТАЛІЯНКИ ДОБРЕ КУРЯТЬ.

Недавно тому оповіщено в Італії звіт з продажі тютюну і циґареток. Звіт показує, що в році 1923-1924 продано тютюну на суму два біліони і 900 міліонів лірів. В попереднім році продано тютюну на 100 міліонів лірів менше. Збільшення продажі тютюну завдячують італійським женщинам, які курять щораз більше.

КУРКА ВИДЗЬОБАЛА ОКО.

Фармер Германа з Давні, Онт., пішов до стайні за свіжими яйцями. Коли схилився над гніздом, в котрім сиділа курка, вона дзобнула його в саме око. Фармер стратив око.

Чічерін зачинає нову політику в Берліні.

БЕРЛІН, 1. жовтня. — Німецький премієр Лютер уладив сьогодня величаве принятте в честь російського міністра закордонних справ Чічеріна.

На приняттю були всі німецькі міністри, а також богато представників німецької шляхти, війска, політичних партій, промислу і фінансів.

Чічерін мав розмови з представниками німецького правительства, про які не подано звідомлень до прилюдного відома. Але всетаки передано бодай деякі загальні погляди Чічеріна на теперішню міжнародню ситуацію.

Передають, що Чічерін за всяку ціну хоче відтягнути Німеччину від Ліґи Народів і від договору з Францією про запоруку границі.

Німці, як кажуть, занепокоїлись переговорами Чічеріна зі Скршинським, бо вважають російсько-польський союз противний німецьким інтересам, але Чічерін, як кажуть, успокоював їх, що се не проти Німеччини, бо тут ходить лише про мирні відносини між Росією і Польщею, яких обі сі держави собі бажають.

Також, кажуть, Чічерін готовий мирову угоду заключити з Румунією і зректися Бесарабії, але все те має буцімто значінне лиш для забезпечення граничного мира, натомісць умова німецько-російська по думці Чічеріна має більше значінне, бо обєднала-б обі держави до співділання й оборони в міжнародніх справах.

ЗДИВОВАННЄ У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 1. жовтня. — Французька преса і публика приняла із счудованнєм вість про невдачу довгових переговорів у Вашингтоні.

Тут до останньої хвилі панувало переконанне, що прийде до порозуміння і відомість про тимчасове перемире у довговій справі заскочила громадську думку як немила несподіванка.

ТАКОЖ АНҐЛІЙЦІ ЗДИВОВАНІ.

ЛОНДОН, 1. жовтня. — Анґлійські політики і фінансісти висловлюють велике здивованне з приводу невдачі довгових переговорів між Америкою і Францією у Вашингтоні.

Фінансісти кажуть, що полагода сеї справи була-б причинилась до фінансової рівноваги у Франції та була-б помогла їй добути нові кредити і позички в Америці, а так несталість і непевність буде тривати далі і Франція на сьому буде терпіти.

ЩЕ ОДНА НЕВДАЧА КОМУНІСТІВ.

ЛІВЕРПУЛ, Анґлія, 1. жовтня. — На зібранню Партії Праці ґрупа комуністів поставила внесенне, щоби Партія Праці не брала участи в правительстві, колиб вибухла війна.

Се внесенне відкинено великою більшостю голосів.

ЗАСУД ПАННИ КАРНІЧІЮ.

ВІДЕНЬ, 1. жовтня. — Тутешній суд засудив нині македонську дівчину Менцію Карнічію на 8 літ тяжкої вязниці і прогнанне з Австрії по відсидженню тюрми.

ФІЛЬМА З РОСІЇ.

ЛОНДОН, 1. жовтня. — Один Німець з Америки зладив у Росії збірку знимок для фільмового образу, який хотів тут виставляти. Одначе цензура заборонила, заявляючи, що лиш тоді згодиться, як власник поробить зміни.

Сю фільму можна вважати за аґітаційну проти большевиків, бо представляє богато, як в Росії голодують діти і населенне терпить нужду, а також, як скрізь повно війска, яке добре годоване і прибране.

ВИТАЮТЬ ПОЛЬЩУ.

МОСКВА, 1. жовтня. — Тутешні большевицькі ґазети витають Польщу яко приятельку Росії з приводу гостини, яку уладив у Варшаві Чічерінови Скршинський.

Урядовий дневник Известия пише, що се вперве від 150 літ, відколи Поляки учились ненавидіти Росію, Польща виявила приязнь до Росії, чим доказала, що вже розуміє, що Росія не є ворогом независимости Польщі.

ПРИПИСИ ДЛЯ КАТОЛИЦЬКИХ ЖЕНЩИН.

БЕРЛІН, 1. жовтня. — Німецька католицька духовна влада видала приписи скромности для женщин, що приходять на богослуження до церков.

Влада приписує, що груди, рамена і коліна мають бути заслонені одягом.

СОБОР РОСІЙСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ.

МОСКВА, 1. жовтня. — Тут зачався собор російської православної церкви, в якому бере участь 88 епископів і 250 священиків. Собор хоче довести до порозуміння між старою православною церквою і „живою церквою".

ЦЕПЛЯК ІДЕ.

ПАРИЖ, 1. жовтня. — Відсі виїде до Америки польський епископ Цепляк, котрого свого часу російські большевики були засудили на смерть, а відтак помилували.

ЗГИНУВ КОРЕСПОНДЕНТ.

ФЕЗ, столиця Марока (Африка), 1. жовтня. — Сьогодня згинув від кулі Ріфів кореспондент париського дневника Матен, Режіналь Кан. Куля влучила його, як тільки вийшов з головної кватири ґенерала Нолена і пустився іти до фронту.

ҐЕТЕ ПО ЧЕСЬКИ.

ПРАГА, 1. жовтня. — Чехи приготовляють виданне всіх творів найбільшого німецького поета Ґете в чеській мові. Досі повне виданне всіх його творів було тільки в оригіналі, а в інших мовах були тільки деякі його твори.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокe число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДЕРЖАВА ФІКЦІЙ

Керуючий орган німецьких фінансових кол, щоденник „BERLINER BOERSEN-COURIER" помістив недавно під наголовком „Польські фікції" статтю, яка дуже влучно характеризує основи польської державної політики. Стаття стверджує, що ціла польська державна політика за шість років існування Польщі опирається на ФІКТИВНИХ (уроєних) ПІДСТАВАХ, а не на вимогах реального життя, та що Польща держиться судорожно своїх фікцій (уроєнь), не зважаючи на те, що така політика мусить довести польську державу до упадку.

„Найгіршою фікцією, — пишеться у цій статті дословно, — що відіграє важну ролю в польській політиці та є підставою всіх инших польських фікцій, є уроєння польських політиків, що польська держава є НАЦІОНАЛЬНОЮ ДЕРЖАВОЮ. Але дійсність стоїть в різкій суперечности з цим уроєнням. На 27 мілонів населення Польщі десять мілонів, отже поверх третини, не є Поляками. З цих непольських народів деякі живуть на суцільних територіях так, що тількиріденька верхня верства польських поміщиків і урядників звязує чисто українські, білоруські і литовські провінції з Польщею. Не зважаючи на такий дійсний стан і на те, що Польща в ріжних мирових договорах торжественно обіцяла дати своїм національним меншостям всі права, забезпечені для національних меншостий у версальськім договорі, польська держава НЕ РУШИЛА ДОТЕПЕР на протязі шістьох років свого існування НАВІТЬ ПАЛЬЦЕМ, щоби виконати свої обіцянки. Всі дотеперішні польські правительства, все одно, чи були вони ліві чи праві, не зробили дотепер ніодної поважної спроби, щоби щиро занятися справою національних меншостий. Треба було цілих років, щоб польський уряд нарешті НАКИНУВ ПРИМУСОВО Українцям, Білорусинам і Литовцям такі „права" щодо мови, які задля їх шкідливости були приняті в соймі шовіністичними польськими партіями проти волі національних меншостий.

„Ще гіршим лихом від існуючих законів і розпорядків у Польщі є для національних меншостий ПОЛЬСЬКА АДМІНІСТРАЦІЯ, особливо надуживття нижчих адміністраційних органів на східних „кресах". Що там діється, про це говорить найкраще признання уступившого недавно віцепремієра Тугута, що після чотирох місяців урядування на становищи керовника комісії для національних меншостий зложив свій уряд з такою заявою: „Мені не вдалося навіть у НАЙДРІБНІЙШИХ справах переперти мою волю, щоб заспокоїти оправдані бажання національних меншостий. — Тому, що нижчі органи влади систематично саботували всі мої старання, я не хочу брати далі участи в цій комедії." Ці слова Тугута звільнюють нас від потреби змальовувати ще докладнійше польські урядові методи супроти національних меншостий."

„З цим внутрішно-політичним уроєнням теперішньої Польщі вяжеться друге, не менше шкідливе уроєння на полі ЗАГРАНИЧНОЇ ПОЛІТИКИ. Польща виходить з того фальшивого заложення, що ТЕПЕРІШНІ ВІДНОСИНИ в світі БУДУТЬ ВІЧНО ТРЕВАТИ та що в цих відносинах ПОЛЬЩА БУДЕ ЗАВСІДИ НЕОБХІДНО ПОТРІБНОЮ СКЛАДОВОЮ ЧАСТИНОЮ і то власне у своїм теперішнім виді. Наслідком такого уроєння польська політика ставила дотепер все на одну карту: на ФРАНЦІЮ. Дотеперішня польська політика рахувалася завсіди з тим, що Німеччина лишиться завсіди безсильним предметом у французьких руках та що європейський захід буде завсіди потребувати Польщі проти большевиків. Вибір Гінденбурга президентом Німеччини викликав у Польщі велику втіху, бо Полякам здавалося, що між Францією і Німеччиною ніколи не прийде до порозуміння. Коли-ж в Польщі побачили, що вибір Гінденбурга не мав ніякого впливу на переговори Німеччини з Францією, наступило там отверезіння і польському міністрови закордонних справ почало трохи свитати в голові, що в Европі не завсіди буде так виглядати, як це думав собі Клемансо і його польські пупілі. Польща починає поволі розуміти, що Французам БЛИЖЧА СОРОЧКА НАД РАЙНОМ, ВІД КОЖУХА В ПОЛЬСЬКОМУ КОРИДОРІ, і вона рада би тепер зближитися до своїх сусідів."

Автор статті стверджує одначе, що дотеперішна політика Польщі виключає всяке порозуміння Польщі з її сусідами. „Всюди росте ІДЕЯ ПОМИРЕННЯ НАРОДІВ І ДЕРЖАВ. Польща не зробила дотепер нічого, щоби пристосуватися до цього розвитку. Длятого їй грозить небезпека, що в сімї европейських народів вона зійде на останнє місце."

А ВСЕТАКИ МИ ЙДЕМО В ГОРУ

На перекір чужим і таки нашим власним внутрішним ворогам йдемо в гору і не падаємо духом хоч время люте.

Здавалося нам, що ми вже вичерпані, що начинається повільний застій в допомозі голодуючим, що жертви слабнуть. І так воно є, але на наше щастя не всюди. Маємо докази на те. Для приміру берім громаду Клівленд.

Нема що закривати того лиха, що українська громада в Клівленд, О., під ту пору розбита. Релігійна боротьба роздвоіла один народний організм на два ворожі табори. Що в таких обставинах не стає місця на народну роботу, річ ясна, бо люди витрачують непотрібно свою енергію на те, хто з них кращий Українець: католик чи православний, забуваючи, що жаден з них не буде добрим Українцем, як що в той час, коли треба ратувати голодних і рідну землю, буде вів безконечні балачки та сварки на тему релігійних догм.

Отже йдемо таки в гору, коли в такій хвилі, коли на загал жертви слабнуть, одержує Обєднання від розбитої Української громади в Клівленді через о. Льва Левицького $172.50 на допомогу Голодному Селу.

В тій збірці находиться жертва третої січової сотні третого округа в квоті $22.50. Сотня виасигнувала зі своєї каси $10, а січовики доложили ще $12.50. А $150 виносить збірка в укр. грек. кат. церкві св. Петра і Павла.

Коли в розбитій громаді можна було зібрати в церкві таку велику суму то це є доказ, що ще не так дуже зле з нами. Що наш нарід добрий і привязаний до рідної землі, що в найтяжших обставинах можна його піднести і заохотити до добрих діл, тільки треба трохи труду та знання як до него промовити. Треба доброго проводу.

Жертва клівлендської громади дозволяє нам припускати, що наша релігійна боротьба упадає, а щонайменше прибирає інші форми і не каламутить нам в нашій народній роботі. Якщоби так було то це знак поступу.

Знаємо ще й те, що в клівлендській громаді бушують час до часу всілякі „ізбавителі" українського народа та ведуть сильну пропаганду проти Обєднання. По правді кажучи нема чого баятися тої пропаганди, бо робота Обєднання аж надто добре всім відома, але і те радісна поява, що нарід не дається вже так легко баламутити.

Таке як про Клівленд можна легко писати і про другі громади, які дрімають та пишуть, що в них неможлива ніяка народна робота. Коли можлива збірка в клівлендській громаді, що перейшла в послідних часах кілька важких потрясень то чому не можнаби того самого доконати і по інших громадах?

Так, ми можемо легко піти в гору, тільки треба трохи доброї волі, охоти і щирого серця. Треба комусь доложити рук до доброго діла. Треба в першій мірі самому мати віру, та трохи доброго серця, а кромі того запал та ту свідомість, що ми повинні свій запал переляти ще й на других. Та, що найважнійше, треба мати серце, бо в противному случаю, з порожного не наллеш.

Де є запал, віра і добре серце — там йде в гору, де його бракує там нидіємо і котимося в долину морального притупіння.

Клівлендська громада показує наглядно, що кожда громада може піти в гору, треба тільки охоти.

СТАН ІНВАЛІДІВ УКР. ГАЛ. АРМІЇ.

ЩО ДАЛА ІМ УКРАЇНСЬКА СУСПІЛЬНІСТЬ.

(Кореспонденція зі Львова).

Від шести літ одною з найбільше пекучих потреб української суспільности в Галичині (Побіч Просвіти і Рідної Школи) є забезпеченнє й удержанне інвалідів Української Галицької Армії, із останньої визвольної боротьби. Найбільше патріотичний, найбільше свідомий цілі і здібности до посвяти елемент споміж нашого селянства та інтелігентної молодіжи опинився сьогодня в рядах інвалідів УГА. Люди, що стоялиб нині у цвіті віку, — зломані раз на завсігди, схоровані, ще не всі вилічили рани, по пять, десять і більше разів шматовані на операційному столі. Ще, здається, недавно „наша слава, слава України" з крісом у руках проходили широкі простори України від срібнолентого Сяну й підгіря Карпат по береги Чорного моря. Для загального добра і будучности народу терпіли пекло у деревляних бараках Вадович, дротяних загородах Берестя, болотнистих землянках Тухолі. Ворожа збруя в боротьбі, підлість і пімста у неволі, звела їх з буйної молодечої висоти у жахливий низ жаждучих шматка хліба прошаків. Тулови без рук, без ніг, спаралізовані, отемнілі сухітники, ще по шести літах окровавлені останки У. Г. А.

Хто не бачить їх із близька, не застановляється над їхньою судьбою, не призадумається над їхніми заслугами, той може мігби відмовити їм помочи!

Вісім соток таких „людий" зареєстровано в Українському Краєвому Товаристві Опіки над Інвалідами у Львові (вул. Руська ч. 3). Лиш сорок із них, сказатиб вибранців, приміщено в Домі Українських Інвалідів у Львові. На більше немає місця. Прочі по селах при рідних. Приміщені у Львові вчуться ремесла, побирають науку в обсягу народньої і виділової школи. Дістають повне удержанне, це є харч, білле, обув, одіж, протези. Із інвалідів на провінції лиш дуже тяжко пошкоджені і матеріяльно незасібні, родиною опущені, дістають у міру матеріяльної спроможности Товариства періодичні підмоги в грошах, одіжи, біллю, харчах, обуви. Протези й направки протез одержують усі інваліди на кошт Товариства. Сталі місячні ренти одержує лиш 27 інвалідів на провінції.

Нема сумніву, що сталу місячну ренту повинен одержувати кождий інвалід УГА, але тоді жертвенність на цілі їхнього забезпечення повинна зрости що найменше в десятеро.

У першій мірі якнайширші круги громадянства повинні вступити в члени У. К. Т. О. Н. І. у Львові. Мінімальні але постійні квоти вплачувані правильно що місяця до каси товариства як членська вкладка, позволить управі У. К. Т. О. Н. І. утворити буджет на підмоги та ренти ідейним жертвам военного времени. Нажаль у цьому році ледви 70 (сімдесять) українських громадян, головно зі Львова і Дрогобича, платили місячні вкладки на загальну суму 189.44 золотих.

Правда, чимало осіб, а то й інституцій не може піднятися постійних місячних оплат і волють від часу до часу висилати жертву, але і ця жертвенність у відношенню до чисельности українського населення у Галичині дуже слаба. Для докладного представлення приходів і розходів Товариства наведемо рахунок обороту за перших сім місяців цього року:

	Прих.	Розх.
1. Готівка з 1924 р. .... зол.	34.07	зол. 10.382.66
2. Жертви з краю .... зол.	16.425.90	
Жертви з Америки	13.463.41	
3. Інвентар		372.66
4. Дім інвалідів	671.85	13.956.06
5. Шевська робітня	8.442.06	7.504.20
6. Кравецька робітня	8.460.43	5.129.48
7. Протези	79.60	2.238.24
8. Адміністрація	341.35	3.143.06
9. Почт. Каса Ощадн.		287.78
10. Льокації	2.503.52	8.081.59
11. Ріжні	1.214.91	922.33
12. Позички	3.870.43	2.677.41
13. Інтересенти	5.892.95	6.862.99
14. Ченські вкладки	189.44	
Сальдо-готівка 31. VII. 25.		31.46
	61.589.92	61.589.92

(Позиції під 10 і 12 це капітал жертводавцями призначений на будову власного дому).

У инших удержавлених народів держава забезпечує военних інвалідів сталими місячними рентами. В удержавлених народів уряд і адміністрація краю відчувають наглядно, що інвалідам власних армій мають завдячувати, тому й не дивниця, що пр. у Чехії інваліди (особливо легіонарі) мають першенство в кождій державній службі, тішуться до нині незвичайною популярністю, любовю і пошаною. Держава помогла їм до створення поважних економічних інституцій.

Певно, що збірні змагання тамтих увінчалися величним успіхом, але і посвята українського стрільця була стократь більша. Йому ще нині припала в уділ незавидна судьба терпіти не тільки матеріяльний недостаток, але й переслідування побідного ворога.

Тим важчий це тягар для української суспільности під ворожим ярмом гоїти кріваві рани тіла, розчаровані душі героїв-борців. Несіть одначе цей тягар хоч із частію тої посвяти, що її мав вас ради окалічілий український вояк. Не дайте упасти їм духом! При кождій нагоді памятайте про борців за нашу независимість, при кождому товаристві закладайте Комітет помочи українським інвалідам у краю. Вступайте в члени Українського Краевого Товариства Опіки над Інвалідами у Львові (вкладка річно $1)! Складайте самі і заохочуйте других до жертвенности на цю благородну ціль!

Нехай молоде доростаюче поколінне виховається на очевидних примірах посвяти і народньої відплати, нехай виросте на ідейних і гідних оборонців народнього добра і свободи.

Стрілець.

ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКИХ ІНВАЛІДІВ ЗЛОЖИЛИ У 1—7 МІС. В 1925. Р. В УКРАЇНСЬКІМ КРАЄВІМ ТОВ-І ОПІКИ НАД ІНВАЛІДАМИ У ЛЬВОВІ

(вул. Руська ч. 3/II) в долярах слідуючі українські інституції й особи в Америці:

1. Обєднанне Укр. Організацій в Филаделфії $685.00
2. Преосв. Епископ Кир Константин, Филаделфія 186.01
3. І. Округ Січов. Організації, Филаделфія 100.00
4. Тов-о „Мир", Филаделфія 10.00
5. Тов-о „Любов", Филаделфія 20.00
6. К. Падяк, Шикаго 15.00
7. Клюб українських горожан, Шикаго 50.00
8. Об. України, Шикаго 15.00
9. Укр. Січ. Організація, 5-та сотня ім. П. Дорошенка, Шикаго 50.00
10. Запомогове Тов-о укр. жінок, Шикаго 15.00
11. Укр. Січ. Орг., 14. сотня ім. Гонти, Шикаго 10.00
12. Укр. Демократ. Клюб, Ню Йорк 20.00
13. Бр. св. Володимира (І. Солтис), Ню Йорк 10.00
14. Гнат Гаврилюк, Джерзи Сіті 15.00
15. Комітет несення помочі Україні, Вунсакет 25.00
16. Андрій Савка, Виллиментик 45.00
17. Укр. Січ. Орг., 11. сотня ім. П. К. Сагайдачного, Честер 57.00
18. Укр. Нар. Дім, Питсбург 26.00
19. Укр. Січ. Орг., 1. сотня, окр. VI., Питсбург 50.00
20. Тов. Будучність, Нюарк 25.00
21. Нар. Ком. Українців, Вилкс Берре, Па. 159.00
22. Трофим Шпур, Вилкс Берре (через У. П. Т. Львів) 100.00
23. Церк. Комітет (І. Мельник), Вилкс Берре 25.00
24. Тов. „Зап. Січ", від. 75 У. Н. Союза, Дітройт, Мищ. 10.00
25. о. Л. Сембратович, Дітройт 7.00
26. Данило Стецик (коляда, церков. бр. і шк. діти), Нентикок, Па. 87.00
27. Об. України (Конст. Купер), Ленкестер, Па. 10.00
28. Укр. Громада, Френкфорд 10.00
29. М. Галькевич, з коляди в Бриджпорт 15.00
30. Церква у Виллимставн (Ю. Слобода) 10.00
31. Студ. Кружок ім. А. Коцка, Едмонтон, Алта. 10.00
32. Укр. Союз у Бразилії, зб. в кольон. Іраті (П. Карманський) 32.26
33. В. Брилинський, Вест Форт Виллием, Онт. 40.00
34. о. Пант. Божик, Вест Форт Виллием 35.00
35. Тов. Просвіта, Вест Форт Виллием 36.00
36. Тов. „Зоря" В. Ф. Виллием 27.00
37. Гр. Тодорук, Гілкрест, А. 5.00
38. Микола Сироїдів, Виннипег 1.00
39. В. Черепущак, Фенвуд, Кан. 1.00

Невідомі жертводавці:

40. ? ? через United Baltic Corp. Danzig, одержано I. IV, 25. .... 100.00
41. ? ? через Anglo-pol-Bank одержано 30. III. 25 .... 60.00
42. ? ? через Unit. Balt. Corp., Danzig, од. 1. VI. 25 .... 15.00
43. ? ? через Anglo-Austr. Bank, Wien, одержано 26. VI. 25 .... 25.00
44. ? ? через Unit. Balt. Corp., Danzig, од. 27. VI. 25 .... 58.00

Разом $2,307.27

У місяці липні надіслали:

45. Обєднанне, Филаделфія $125.00
46. Микола Рибак, Геркімер 26.00
47. Тов-о ім. О. Степанівни, Клівленд, О. 70.00
48. ? ?, Бостон, через Націон. Шавмут Банк 20.00
49. Укр. Клюб (М. Сиротюк), Ню Йорк 50.00
50. Тов-о Зоря, Ню Йорк 15.00
51. Тарас Волохатюк, Марітт, Канада 2.00

Разом усього $2,615.27

УКР. КРАЄВЕ ТОВ. ОПІКИ НАД ІНВАЛІДАМИ

М. Гнатюк.

КУДИ ЙДУТЬ ГРОШІ З ОБЄДНАННЯ

Що гроші зібрані Обєднанням пішли і йдуть на хосенні цілі, на дійсний ратунок Рідного Краю, відоме в старім краю і ніхто не має що до цего ніяких сумнівів та замітів.

А коли ми тут час до часу подаємо до прилюдного відома посвідки з краю то це тільки тому, щоби відобрати можність оправдання своєї совісти тим невірним Томам, що відтягаються від жертв, бо мовляв гроші „пропадають в панських кишенях".

Українське Краеве Товариство Опіки над Інвалідами пересилає кождого місяця точний звіт що до цего, куди діваються зложені на інвалідів жертви. Всі ті посвідки подібні до тої, яку ми одержали за послідний місяць. За кождим разом подані поіменно ті інваліди, які одержали допомогу.

Письмо з 11. вересня звучить: Хвальне Обєднання. Із вдячністю стверджуємо відбір цінного письма із 8. липня 1925 та долученого чеку на $150, за який ми одержали 806.40 пол. зол. Цю квоту зужито в слідуючий спосіб:

а) 16 підмог інвалідам за вересень .... 295 зол.
б) За хліб для Дому Інвалідів .... 116 „
в) Дві протези для інв. Мик. Гудима, Нежухів, п. Стрий .... 230 „
г) 1. нова а одна направлена протеза для інв. Якова Лупія в Запитові коло Львова .... 165 „

Ніякі жертви зложені українським громадянством в Америці на старий край не пропадають марно, а йдуть на ратунок наших братів, на скріплення наших сил, на визволення українського народа. Тому не жаліймо тих дрібних лепт, а шлім до Обєднання, яке знає потреби старого краю та яке розділить вашу жертву по совісти та вишле там де найбільша потреба.

Тому не отягайтеся, зложіть самі жертву і збирайте їх в других та шліть до краю через:

OBYEDNANNYE, 847 N. Franklin St., PHILADELPHIA, PA.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ЗЇЗД МІЖПАРЛЯМЕНТАРНОЇ ЮНІЇ.

(Interparliamentary Union)

В четвер, 1-го с. м., отворено у Вашингтоні в салі засідань палати послів Конґресу, 23-ій зїзд Міжпарляментарної Унії, в якому бере участь 40 парляментарних послів, представників 39 держав.

Зїзд буде радити у Вашингтоні до середи, 7-го с. м., а по принятях і оглядинах поїде 11-го с. м. до Бофало оглянути водопад Ніягари, а відтак переїде до Оттави, Онт., столиці Канади, докінчити Віза. Імовірно там вже буде лиш одна сесія 13-го с. м. і відтак парляментаристи розїдуться домів.

Зїзд має радити над такими справами:

1. — **Права й обовязки** держав.
2. — **Розвиток і** поступ народів.
3. — **Розвиток міжнародньо**го права.
4. — Злочинність агресивних (зачіпних) воєн.
5. — Обмеженне зоружень.
6. — Питання національних меншостий.
7. — Недомагання парляментів.

* * *

Всі ті питання живо обходять Українців, яких на Західній Україні **Польща і Румунія** при помочі зоружень і агресивних воєн позбавили державности й суверенности і перемінили 9,000,000 народу українського в Европі у „національну меншість," яка не має не то прав парляментарного заступництва, але навіть жадних національних ні людських прав.

Се повинні **американські і канадійські Українці** сказати сьому найбільшому міжнародньому парляментарному зібранню, котре власне радить над такими болючими справами держав і народів, які безсумніву найбільше болючі для Українців.

Для того порадно, аби українські організації, установи, товариства негайно вислали телеграми чи письма до зїзду Міжпарляментарної Унії, **з протестом проти поневолення Західної України Польщею і Румунією при помочи заборчої (агресивної) війни та позбавлення її суверенности і парляментарного правління, що неодмінно доведе до нових воєн.**

* * *

Телеграми і письма можна посилати на такі адреси:

I.

INTERPARLIAMENTARY UNION CONFERENCE,
House of Representatives,
Washington, D. C.

II.

Hon. WILLIAM B. McKINLEY
U. S. Senator,
Interparliamentary Union Conference,
House of Representatives,
Washington, D. C.

III.

Baron THEODOR ABELSWAERD
President Interparliamentary Union Council,
House of Representatives,
Washington, D. C.

IV.

Dr. CHRISTIAN L. LANGE
Secretary General Interparliamentary Union Council
House of Representatives,
Washington, D. C.

* * *

Канадійські Українці можуть вислати нічні телеграми (niht letters) дня 12-го с. м. на ті самі адреси до Оттави, Онт., щоб наспіли 13-го с. м. на день зібрання Міжпарляментарної Унії в столиці Канади.

УВАГА ГОРА МІСТА НЮ ЙОРКУ!

Подаєся до відомости родичам, що **Українська школа** отворена при **318 E. 72nd St., в Українськім Народ. Домі.**

Кожда українська родина має обовязково присилати свої діти, щоб научились по українськи. **Впис дітий** о 5-тій вечером в поендiлок, середу і пятницю.

Рівнож **розпочалася школа при 220 E. 106th St., в Cecilia Cath. School,** і дальші **вписи дітий** відбудуться о 5-ій вечером, понеділок, середа і четвер.

Родичі, старайтесь свої діти посилати до своєї рідної школи. Місцевий Комітет стремить щоби зорганізувати сильну школу і приступити до закупна свого власного дому, де мала би відбуватись українська школа і инша народна діяльність. Тому родичі повинні звернути увагу на сей поклик і прислати свої діти до школи, котра тимчасово міститься в чужім будинку. Чому маємо тинятися по чужих кутках і призвичаювати наші діти на се, коли нас тут тілько живе. Отже родичі, приведіть свої діти, а тим, що оплатите за школу, покриєсь шкільні видатки, а решта, що останесь, пійде на закупно своєї власної хати. До сего часу вже суть фонди невеликі на закупно будинку. Що місяця в суботу по першім о 8-мій год. вечером відбуваються наради в сій справі. Отже проситься кождого Українця, щоб зайшов і взяв участь в сій справі.

230,3,6 **Комітет.**

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Народній податок.

Наше товариство: Вільні Козаки, від. 116 У. Н. С. переслало того місяця дуже малий податок до Обєднання, бо всего $3.50, але тому не буде дива, коли зважиться ту обставину, що кождого місяця і при кождій нагоді все складають одні і ті самі особи. Є тут горстка щирих Українців, які помагають старому краєви, чим і як тільки можуть, але тих як кажу є на жаль тільки мала горстка. А загал спить сном блаженних. Одні поховалися, що й голови не видно, а другі тільки балакають та хвалять себе в безконечність і забувають, що наш рідний край не потребує їх хвальби ні пустих слів, а діл у виді жертв на Рідну Школу, сироти, інвалідів, і т. п. Маєш, брате, до вибору куди дати і куди слати, тільки не балакай пустого, а відчини серце і калиту та годуй голодних. Україна не потребує наших мов і слів, а тільки наших жертв.

Народній податок зложили: по 50цнт.: Юрій Решетар, Анна Решетар, Олена Решетар; по 25 цнт.: Ерна Решетар, М. Думанський, М. Костирка, М. Сеньків, М. Шевців, П. Стадник, Онуфрій Ґрещак, О. Михальчишин.

Павло Стадник.

СПРИНҐ ВАЛІ, Н. Й.

Платять народній податок і складають на голодних.

Щодо народнього податку то наше Українське Товариство: Просвіта, від. 16 У. Н. С. вивязуеться як найкраще. Точно кождого місяця висилає свій податок до Обєднання і вислало вже за той час як Конґрес ухвалив народний податок значну суму. Бо то за один місяць не виходить велика квота, але за рік призбираеться гарний ґріш. Якби так цілий наш загал добре розумів ту справу то ми малиби з народнього податку що року по кількадесять тисяч, а з того можнаби богато добра зробити тут і в Америці.

На послідній звичайнім мітинґу нашого товариства наш предсідатель А. Кашинський завізвав присутних, щоби заки розійдуться зложили жертву на край, особливо для тих голодних, що потерпіли через повені. Більшість послухала доброго голосу і зложила $11.

Жертвували по $2: А. Кашинський, С. Москаль; по $1: І. Бреґа, К. Ільків, П. Бандура, І. Кріль, Н. Загадайко, І. Сивенький; по 50 цнт.: Й. Роґовський, М. Терпеливець. На тім мітинґу вибрано ще колекторів а то І. Бреґу і І. Кріля, які зібрали ще $13. Тут зложили по $1: І. Смульський, М. Павлишин, І. Янчишин, М. Гаврищук, І. Маркович, Д. Романський, Леон Яремко; по 50 цнт.: С. Чавус, Н. Романський, М. Мельник, Т. Мельник, І. Пятак, С. Міклуш, А. Вантух, Катерина Куриц, Н. Боднарчук, Н. Н.; по 25 цнт.: Ю. Кирпчар, І. Кушнірак, В. Гладчук, Д. Ґросуляк.

Народний податок зложили: І. Порубалюк 75 цнт.; по 50 ц.: Н. Загадайко, Й. Роґовський; по 25 цнт.: П. Бандура, І. Бреґа, К. Ільків, А. Кашинський, К. Роґовський, М. Терпеливець, Д. Ґнилишин, І. Кріль, П. Мирдак, І. Сивенький, С. Москаль.

К. Ільків.

ЯНҐСТАВН, О.

На народні потреби.

В нашій громаді переведено вже давно збірку на голодних, але висланий чек десь затратився і ми доперва тепер справу провірили та пересилаємо до Обєднання $43 на голодуючих в краю і $8 на будову Українського Народного Дому в Холмі. На голодуючих зложили; по $5: Іван Тхурик, Михайло Іванчук, Степак Сенчишак; Сітник Михайло $4; Андрій Пірко $3; по $2: Олекса Дицман, Олешицький Степан, Білик Осип, Лев Онищак, Марія Кость, Михайло Бодак, Мороз Михайло; по $1: Теодор Сулик, Олекса Литвин, Іліїв Анастазія, Ґлеза Юрій, Білющак Дмитро, Пашко Теодор, Винник Анна.

Збіркою на голодних занялися: А. Когут і С. Пущак, а на Народній Дім в Холмі зібрав Антін Когут.

На дім в Холмі зложили: А. Когут $2.50 і І. Крушельницький таку саму квоту, по $1: о. В. Довгович, І. Луцик і Ю. Худзів.

БРУКЛИН, Н. Й.

Складка на народні цілі на праватній забаві.

В неділю, дня 27. вересня, справляв бруклинський громадянин Степан Заблоцький хрестини свого другого сина. Як звичайно, по хрестинах була гостина з тоастами на здоровля батька, матери, новороженця, котрого охрещено Степаном Франком та кумів. Все те, як звичайно на іміґрації. Та було незвичайне одно, а саме те, що гості не забули при веселій забаві на народну справу. Григорій Бардак завізвав присутних, аби вони записали день у памяти бруклинських Українців через зложення жертв на публичну ціль. Бесідник закликав до складок на будову Українського Народного Дому в Брукліні, бо ся справа займає вже від довшого часу всіх свідомих українських громадян Брукліна. П. Іван Маєр, словацький погребник, котрий був на забаві „товстмастером", пішов з капелюхом за колектою межи гостий. Гр. Бардак яко внескодавець дає першого доляра. За ним взяв слово один Поляк: „Ми маємо тут свій народний дім, але й ви, панове Українці, повинні мати свій. Я даю доляра від себе на український народний дім." Пішли далі жертви від кумів, п. Фіцика і п. Жарських, від гостий: гр. Малика, Коцура, Шийки, Ревюка, Петрушки, Кравчука, Оцького, Чика, Красневських, Дзановських, Новотніка, Малицького, Саїва, Яськевича, Чорнія, Глушка. Гр. Кравчук, касієр Української Рідної Хати, котра займається будовою дому, зложив усім жертводавцям щиру подяку за жертви, зазначаючи, що народ, котрий памятає на свої громадянські справи підчас всіх своїх забав, не може пропасти, але мусить добути собі поважне місце в світі; завдяки сій збірці на громадську справу приємна забава з приводу хрестин у гр. Заблоцького не промине безслідно для народної справи; бесідник підчеркнув, що вартаби було, аби за сим приміром ішли всі українські хрестини, весілля, та тим подібні українські „оказії."

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

В суботу, дня 26. вересня, відбувся в гали Лутвина баль, устроєний Товариством Запорозька Січ, відділ 234. Українського Народного Союза, з котрого весь чистий дохід був призначений на голодуючих селян у Галичині. До забави пригравала звісна в околиці Банда Братства св. Володимира в Елизабеті. Запомоговий фонд збільшився о кількадесять долярів.

На ту саму ціль відбудеться в неділю, дня 4. жовтня, загальний пікнік, устроєний українською громадою. Пікнік відбудеться в Українськім Парку. Всі українські товариства розібрали тикети та ведуть живу аґітацію, щоби сей пікнік приніс як найбільший дохід на голодуючих селян в східній Галичині й Лемківщині.

ТРУС ХОЧЕ ПОЗБУТИСЯ ВОРОГА.

Париські депеші з 17. вересня оповіщують, що мароканський султан обіцяв пів міліона франків нагороди тому, хто зловить Абд-ель-Кріма живого або мертвого. Таку саму суму султан обіцяє також за зловлення Крімового брата.

Султан рівночасно відправив декотрих зі своєї прибічної сторожі задля того, що сам непевний за своє життя.

НАЙБІЛЬША ПОЧТА НА СВІТІ.

Найбільшу почту на світі відчинять з початком 1926 року в Лондоні. То великанська будівля Мавнт Плезант. Її вже викінчують. Будинки займають 650 арів, заосмотрені в усі новітні уладження, а від них веде система рур до нової електричної почти, яка є 80 стіп під землею. Тою почтою пересилати-муть лише пакети й листи, а саме що дві хвилі до лондонських почтових урядів і залізничих стацій. Завдяки руровій почті звільнять уличну комунікацію від численних почтових возів. Ця найбільша в світі почта, що має бути відчинена в лютім 1926 р., могтиме переслати на рік 1 міліярд листів і 50 міліонів пакетів.

ДИВНИЙ НАСЛІДОК ГРОМУ.

В одному еспанському селі найшовся раз батько зі сином підчас бурі в чистім полі, Грім убив батька, а син повалився непритомний на землю. Коли по кількох днях син виздоровів, показалося, що він може бачити ріжні предмети через стіну кімнати, в якій лежав. Для проби веліли йому лікарі розпізнавати предмети, що находились у замкненому куфрі. Хлопець назвав 367 предметів і не лише не помилився ні разу, але очеркнув точно місце і положення даного предмету.

ЗАРОБИЛИ 40,000 ДОЛЯРІВ.

Минувшого грудня прибуло до Канади 10 менонітських родин без грошей. Спровадили їх сюди канадійські Меноніти. Канадійське кольонізаційне товариство продало сим 10 родинам 3200-акрову фарму в Гершел, Саск., за 160,000 долярів себто по 50 долярів за акер на „крап пеймент". Дня 14. вересня менаджер товариства дістав у Вінніпеґу лист від сих Менонітів, що вкоротці вони заплатять 40,000 долярів готівкою на рахунок довгу. Сего року вони засіяли були около 1600 акрів, з котрих сподіються видатку около 33 бушлі з акра.

Сильвестер Калинець.

ВІВЧАР В СУДІ.

Раз покликали за свідка
Вівчара до суду;
— „Відвічайте" — каже радник;
Що питати буду!
— „Як ви зветесь?" — „Та я, пане,
Семко називаюсь!"
— „Скільки літ вам"? — „Скільки літ вже?
Панонську, — не знаю!"
— „Що то знову, скільки літ вам
Не можете знати?"
— „Та ні, пане, бо нащож їх
Мені рахувати?"
Я рахую в кожду днину,
Чи всі вівці маю,
Літ мені ніхто не возьме
І про це не дбаю!"

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

Сава Чалий.

(Історичне оповідання).

(40)

— І мене, — Зоська додала шепотом.

— Очивидно, що й тебе вбє.

— Хиба вже не впущу його до себе, — Зоська зітхнула.

— Се було би найліпше.

Пополудни Шаравскі прийшов до Курчинської і дуже здивувався, коли почув, що вже минула година, як Чалий з жінкою і Мариною поїхали до Степашок.

— Та так скоро? І не відпочавши? — спитав.

— Відпочав добре, бо спав у мене від рана до самого полудня.

— Се не може бути. Яж рано вийшов відси. Він, як приїхав, то хиба в полудне.

— Як ти, вийшовши від нас, не так від нас, як від Зоськи, скрутив у першу вулицю, Чалий увійшов у хату... Я вже гадала, що моїй дитині смерть... з твоєї вини.

— Се не може бути! Чей же як не бачив мене тут, то не міг нічого догадатися.

— Може бачив, як ти виходив з хати? Бо кажу тобі, було так, що ти з хати, він в хату.

— Може сказав що таке, з чого можна би виміркувати, що він підозріває Зоську?

— Та сказав. Насупивши брови, сказав коротко: „Іду спати на сіно. В полудне їдемо до Степашок".

— Може з утоми не хотілось йому богато балакати?

— Бог його знає, чого. Але сказав таке і вполудне відїхав.

— Як би він був що догадався, то був би инакше балакав. Був би не пішов спати і твоя Зоська була би не поїхала до Степашок. Лишилась би таки на немирівськім кладовищи.

— Але вона така затрівожена, що вже не хоче тебе більше знати. Кажу тобі, Юзуню, не ризикуй твоєї голови. Не розтрачуй твого здоровля, лиши його для мене.

— Може справді зробимо так, — відповів, щоби її задурити і утихомирити.

— Юзуню, зроби так, зроби! — крикнула врадувана і кинулася йому на шию.

— Бабо! — сказав вихопившися. — Не розгрівай моєї крови, бо будеш мусіла сама гасити.

— По шлюбі, Юзуню, по шлюбі.

— До того шлюбу дуже далеко. Може й цілком не заідемо до него, а моя кров без упину кипить. В ночі і в день... Я гадав, що Чалого ще й сеї ночи не буде, а він, ось якого збитка мені зробив. Чи то не ти підмовила його, щоби боржій забрав жінку.

— Чи я тебе мусіла би аж підмовляти до такого, як би Зоська, була твоєю жінкою? Зоська, або я? І кров Чалого не рибяча. На добавок, він молодший. Ще не такий перекипілий як ти.

— На жаль і я се бачу. Се має поганий вплив на Зоську. Вона мене любить тільки тоді, коли я біля неї. Коли вона з Чалим, то за мене забуває.

— Я того не хотіла тобі зараз сказати. Але коли ти сам додумуєшся до того, то тепер скажу тобі і решту. Чалий і ти, то для неї забогато. На добавок той неожиданий наскок Чалого нині рано, такого нагнав їй жаху, що вона про тебе вже й чути не хоче. Не марнуй чобіт, бігаючи до неї. Жди терпеливо на смерть жінки і на мене.

— Та хиба так буду мусів зробити. Але з сего ще не виходить, щоби я через бабині телята не міг подивитися в город. Через Зоську не буду відпекуватися такого сердечного приятеля, як Сава Чалий. Сам гетьман приказав мені бути з ним в згоді. На добавок буду мусів нераз доїздити до него з приказами гетьмана.

— Тільки не вози тих приказів забогато і не вози непотрібних, бо ти сам нічого не скористаєш. Вона до тебе не вийде, і, як Чалого не буде дома, до хати тебе не впустить.

— Казала Феся, що обійдеся!

До Степашок доїздилося лісом. Під самою межею того села стояла корчма на хрещатику. Саме в тім місци перехрещувалися дві дороги, розходячися в чотири сторони світа. В корчмі був великий заїзд, бо тут була половина дороги між двома більшими містами і кождий подорожний, один чи велика валка, попасав тут. Орендар, жид Лейба, торгував не лиш напитками, але й худобою, кіньми і всякою всячиною. В сій корчмі дожидали Чалого його козаки, коли він був у Немирові. Навкруги корчми був ліс, майже нігде ще не руханий сокирою. В сторону Степашок ліс кінчився які чотири верстви за корчмою. За ним зачинався величезний, неначе ліс, двірський сад. По другім боці саду був двір і господарські будинки села. Далі йшов великий майдан, за майданом церква і попівство. За попівством тяглися двірські поля, за ними село. Двірські поля були геть за селом.

— Гетьман розумний хлоп, — промовив Лейба до Лейбихи — коли йому до голови прийшла така мудра гадка. Взяв на службу найстрашнійшого отамана гайдамаків. Деж би який инший пан зробив таке! Жаден польський шляхтич не понизив би свого шляхотського маєстату, зголошуючися перший до нешляхотського бандита з предложенем згоди, ще й служби у себе. Жаден так не зробив би, бо вони всі дурні. Тільки мудрий наш Потоцкі втяв таку штуку, і добре вийде на тім. Для нас се просто ратунок.

— Який ратунок? Яку користь принесе нам те, що село дістав Чалий? Не скажеш, що він великий приятель жидів.

— Ти сего не розумієш, Чому тими дорогами, при котрих ми сидимо, тепер ніхто не їздить? Бо ми на гайдамацькім шляху. Кождий боїться. Тепер попри нашу корчму їде хиба голий, який розбою не боїться. Але голий не дасть мені заробити, бо сам нічого не має. Чому арендар, що держав Степашки, подякував за аренду і перенісся в инші сторони? Бо боявся гайдамаків. І я вже хотів подякувати за аренду, бо корчма нічо не приносила мені. Тепер буде інакше. Паном в Степашках гайдамака, отже гайдамаки будуть оминати сі сторони. Сторона стане безпечнійшою, дороги знов зароються подорожними. Для нас вернуть давні часи.

— Дав би Бог, — Лейбика зітхнула.

— Чи не їде хтось? — Лейба сказав, витягнувши шию і вийшов з корчми на дорогу. Від Немирова надїздив верхом Шаравскі, за ним бігли два хорти.

— Мабуть в гостину до нового пана Степашок, — жид подумав.

Шаравскі, доїхавши до корчми, не поїхав далі. На превелике диво жида станув перед ним і скочив з коня.

— В корчмі є хто? — спитав.

— Тільки моя жінка.

— Нехай іде на гриби, або куди хоче, бо того, про що я тобою буду балакати, не потребує чути.

— Може гайдамаки приїдуть? — жид спитав присівши.

— Я їх боюся і про них боюся балакати, таксамо як жінка.

— Гайдамаки не такі страшні, як ми всі зразу гадали. От найбільший гайдамака заїхав до двора і тобі нічо лихого не сталося... Іди вижени жінку. А бо... може инакше зробимо. У тебе в садку є стіл і лавки?

— Є. Як на сім шляху був рух, то пани все сиділи в садку, бо в корчмі задушливе повітре.

— Отже заведи коня до стайні і насип вівса. Я піду до садку. Принеси меду. Але сам, бо я хочу з тобою балакати.

Жид взяв коня і відійшов. Шаравскі пішов до садку за корчмою і сів за столом. По хвили прийшов Лейба, несучи мід.

(Дальше буде).

Осип Маковей.

ТЯЖКА ОПЕРАЦІЯ.

(Оповідання).

(Докінчення).

— Бо то, знаєте, за ту війну з тими грішми всілякими я цілком збаламутився і вже тепер ні сюди ні туди. Дивлюся на них, як сліпий, — ще тільки австрійські розпізнаю. Ото були раз гроші — гей, гей! — бо тата мали, еге! І рублі файні. А ті нинці, що настали, то я вже сам не знаю, що беру, що даю, кілько належиться, — кажу вам, не можу собі ради дати. Я на такі великі нумера не вчений, а тут тепер лиш тисячі і міліони. Хе-хе! О, колисьто я виміняв Жидови двісті долярів, а він мені наніс таких марок — щось чотири міліони чи скільки там, — я числив і числив і ріжте мене — не знаю, чи одурив мене Жид, чи ні.

— Відразу кажу вам, що одурив вас — сказав доктор рішучо.

— Ов! — здивувався дід. — А то як?

Лікар вияснив йому, в чім діло, — і старому почали трястися руки, мов би справді нагло занедужав, голос його став жалісливий і та бадьорість, яку досі проявляв, десь щезла.

— Падоньку мій! Щож я доброго зробив?! — бідкався він. Потім замовк, подумав і знову спитався: — Але ви нікому не скажете? І цілком тихо додав: — Я ще маю доляри, маю, маю! Жидови я не сказав цілої правди, о ні! Ви мені почислите?

— Давайте, нехай уже раз почнаю!

— Я зараз. Я ще у вечір позносив усе до хати. Бо я тут в хаті грошей не держу, о, ні! Маю на них иньший сховок — і неодин.

Старий витяг зпід ліжка деревляну скринку і мішок, поклав їх на постіль, подивився на вікно і почав витягати гроші та розкладати їх на столі. Небавом цілий стіл був закритий ріжними паперовими банкнотами, котрих „невчений на великі нумера" селянин дійсно не міг почислити, стільки було їх.

Лікар стояв здалека від стола і тільки, коли вже дід усі гроші виложив, приступив близче та сказав: — Тепер я пічну числити, а ви добре дивіться, щоби мені що до пальців не прилипло.

— Е! — заперечив дід рішучо — ви не з тих, я знаю.

Проте він добре дивився лікареви на пальці і хитрими очима водив за всіми його рухами. Лікар складав окремо доляри, окремо царські рублі, австрійські корони, німецькі марки, українські карбованці і гривні і вкінці цілі грубі томи польських марок. Тих було найбільше, половину стола заняли.

— Ви звідки стільки добра придбали?

— Хе-хе! — засміявся старий. — Праця моя, кервавиця моя. Потім війна. Яке військо приходило, то в мене брало. Яж господар, пядесять літ на своїм грунті. Потім син доляри привіз. Назбиралося, дякувати Богу за його ласку.

Лікар тимчасом укладав одиниці, пятки, десятки, сотки і тисячі окремими купками, щоби лекше було їх почислити разом. Потім із своєї лікарської торби, котру взяв з собою, виняв стару газету, покраяв її ножиком на стяжки і казав господареви дати ниток. Далі позавивав у папір почислені гроші, пообвязував їх нитками і пописав на обгортках, скільки котрих є. Коли вже на столі було все упорядковане і повязане, списав собі на чистім папері всі гроші два рази. Старий Василюк придивлявся всьому тихо і набожно та ждав на кінцеве счислене, мов на засуд.

— Отже маєте, газдо, 3453 доляри, 12.500 австрійських корон, 8237 царських рублів, 2747 німецьких марок, 250.000 українських карбованців і 172.000 гривень і 8,327.255 польських марок. Ще й кілька большевицьких тисячок тут є. Тут маєте картку, на котрій всі ті ваші гроші списані. Тепер я вас хотів би щось спитатися, — чи ви послухали би моєї ради?

— Якої? — зацікавився дід.

Лікар цілком поважно почав навчати старого скупаря про ріжні валюти, про причини їх зросту й упадку в ціні; казав, котрі гроші треба заховати, а котрі негайно видати і, щоби старий не помилявся, сам при нім відложив у скринку доляри і гроші, котрі не ходили або втратили ціну, а міліони польських марок зложив у мішок і порадив занести їх хоч зараз зятеви, нехай купує все, що тільки за марки можна ще купити.

Все подобалося старому, що лікар казав, тільки послідна рада ні.

— Воля ваша — сказав на те лікар. — Гроші не мої, ви можете їх і в огонь кинути... Ну, мені пора до дому, я своє зробив.

— Щож вам дати за ваш труд? — спитався дід — і почав щось нишпорити у мішку. — Все так красно повязане, що рушати жалко.

— То й не рушайте, коли вам жалко, — всердився лікар.

— Алеж ви трудилися! — боронився старий і виняв з мішка пакет по десять марок, котрих разом було не більше тисячі.

— Не треба, я не прийму.

— Хе-хе! — утішився старий. — Які ви добрі! От чоловік!

За сим словом він цілком спокійно сховав пакет у мішок і ні трохи не засоромився. Сердитий, але на виду спокійний доктор почав одягатися.

— Раджу вам, газдо, ще раз, дати всі марки зятеви, бо він їх змарнує як дитина. То навіть суд мав би право взяти вас і ваші гроші у свою опіку, бо ви ними не вмієте орудувати.

Старий настрашився: — Суд? Яким правом?

— Таким правом, що кривдите свої діти.

Доктор не міг уже дальше говорити із старим спокійно, попращався і пішов до зятевої хати, що стояла недалеко. Тут уже було видко руку і догляд „Американця". Світлиця була чиста, ясна, на помості, з великими вікнами, з правдивими меблями. Стіл застелений, на нім велика лямпа, кипучий самовар, горівка і перекуска. Лікар був мило здивований, коли се побачив, і його сердитий настрій уступився.

Жінка молодого господаря показалася тільки на хвилину привитатися і довідатися, що з батьком, і потім вийшла у челядню до малої дитини. Лікар пив чай і думав, що з того всього, що він бачив у тестя, оповісти зятеви, а що промовчати. Вкінці рішив, що тут годі церемонитися і треба поступити не инакше, як при хорім: здорові повинні знати, що недужому хибує, і пильнувати його; отже оповів зятеви все до чиста і подав йому спис грошей.

Господар студувався, але якось так в міру; здержано, без обявів великої утіхи, що лікареви ще більше вподобався.

— Я знав, — каже — що старий має гроші, але щоб аж стільки... Ну, походимо коло нього, коли буде можна. От як наші люди марнують маєтки! Я не вспоминаюся у старого нічого, бо й сам дещо маю.

За труд дав Іван лікареви двацять долярів і відвіз його до дому.

Дома жінка лікаря ще не спала.

— На, маєш, Зеня, двайцять долярів.

— Ов! — здивувалася жінка. Се старий скупар так розщедрився?

— Деж там! Се його зять.

— Щож там було?

— Тяжка операция була. Побачу сими днями, чи вдалася.

Операція дійсно повелася, хоч і не цілком. По двох днях зять старого скупаря привіз докторови корець пшениці і вістку, що від тестя дістав більше, як вісім міліонів марок. Надумався старий, але про доляри у скринці все ще не згадував ані словом...

ДО НАРОДУ.

Час, народе, пробудитись
І зі сну повстати,
Тай кайдани розірвати,
Ворогів прогнати.
Стати разом працювати,
Для неньки Вкраїни,
І старатись недопустить,
Її до руїни.
Тільки наш вкраїнський нарід
В ній має рядити,
А тоді ніхто з нас, браття,
Не буде бідити.
В імя Батька Тараса:
Кличу до вас, браття:
Повставаймо, будьмо людьми,
Не будьмо ягнята.
Недопустим ворогів,
Щоб нами рядили,
Бо ми, браття дорогі,
Будемо бідили.

Ю. Гуменюк.

„ЩО ХТО ПОСІЄ, СЕ ЗБЕРЕ".

(Індійська казка).

В Індіях жив раз купець, що мав жінку й двох синочків, котрих він над усе любив.

Та в город, де він жив, прiблукав мудрець, що від тижнів вистоював на роздоріжжах і, просячи прохожих о маленький даток, усе при сьому казав: „Що хто посіє, се пожне".

Одного дня почув мудрцеві слова купець і подумав: „Правдива його мова чи фальшива?"

Щоби се випробувати, дав йому два пампушки, в котрих була сильна отруя.

Мудрий старець узяв пампушки, пішов до ставу перед містом, обмив свої руки, уста та инші частини тіла і сів на землю, щоби спожити ласощі.

Та надбігли оба синочки купцеві, щоби ігратись. А що гарно, ніжно й добре виховані хлопчики подобалися мудрцеві, то дав він їм свої ласощі.

Поїли їх діти і поклалися під дерево та заснули. Отруя зробила своє. Вони заснули на віки.

Батьки гадали, як почули про смерть діточок своїх, що їх змія покусала. Їх смуток був великий. Та їх біль з часом успокоївся.

Та якжеж вони здивувались, коли одного дня побачили старця, що все повторював свої слова.

— Старче, — спитав його купець, — що ти зробив з пампушками, які я тобі годі дав зїсти: викинув ти їх, чи кому подарував?

— Я дав їх двом маленьким хлопчикам, — відповів він.

Тут усе вияснилось. Батьки пізнали свій лихий вчинок і піддалися самопровинній карі. Вони почали роздумувати над тим, як у світі все одно з другого виходить і з того часу робили тільки добро.

ЯК ТРАВА ВСТАЛА.

(Народна сміховинка).

Наняєся раз циган у пана на косовицю. Наївся добре рано вдома та й пішов у поле з иншими косарями. Тільки повимали коси, а циган каже:

— Та хиба пополуднуймо відразу та й будемо косити.

— Пополуднуймо!

Наїлися.

— Та відпочиньмо трохи, — каже циган.

Відпочали.

— Та хіба ще й попідвечіркуймо!

Попідвечіркували, полягали, — сплять до вечера. Ввечері збираються до дому. Приїздять.

— Покосили все? — питається пан.

— Покосили, — каже циган, — але ми так помучилися, що належалося-б дати нам ще трохи сала.

— Ей, давати вам чотири рази їсти, та ще й сала! То забогато! — каже пан.

— Не хочете дати сала, то щоб вам до завтра трава назад встала!— сказав циган та й пішов.

Виходить пан другого дня на сіножать, а трава стоїть.

— І не ліпше було мені дати циганови сала, ніж наймати знов косарів! — каже пан.